

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mix Methods) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นประชากรในการศึกษา โดยเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๑,๒๒๕ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี แอนด์ มอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน๓๗๗คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่(Frequency)ค่าร้อยละ(Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different : LSD.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๗ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๑ มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญาตรี จำนวน ๒๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖ ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง จำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน จำนวน ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๘ และเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นครั้งคราว จำนวน ๒๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๙

๕.๑.๑ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (๔.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

๑) **ด้านร่างกาย** พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (๔.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่ว่าการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการ มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน) จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน พอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมา และรู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน

๒) **ด้านจิตใจ** พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (๔.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ข้อ ข้อที่ารู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) และรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ ข้อที่ว่ามีความรู้สึกละอาย เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล รู้สึกพอใจในความสามารถของตนเอง และมีสมาธิในการทำงานต่างๆ

๓) **ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม** พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (๔.๓๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ข้อ ข้อที่ว่าถูกผู้อื่น (นักปกครอง/ผู้มีอิทธิพล) ครอบงำชีวิต และพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ

ข้อที่ว่าพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ กล้าแสดงออกในทางที่ดีในที่สาธารณะ และสามารถให้ความช่วยเหลือแก่คนอื่นที่มาขอความช่วยเหลือ

๔) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (๔.๔๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ข้อ ข้อที่ว่าบริเวณที่อยู่อาศัยของท่านมีสภาพแวดล้อมที่ดี พอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ และรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่วัน อยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ ข้อที่ว่ามีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด และพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น

๕.๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านร่างกาย พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านจิตใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสามารถแสดง รายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของ

ค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

สมมติฐานที่ ๗ ประชาชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในทุกด้าน ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

สมมติฐานที่ ๘ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ กับพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ ได้แก่ ด้านสุราเมรัยมัชฌมาทัญฐานา เวมณี ด้านมุสาวาทา เวมณี ด้านกาเมสุมิฉฉาจารา เวมณี ด้านปาณาติปาตา เวมณี และด้านอทินนาทานา เวมณี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านร่างกาย : ประชาชนมีการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ ต้องไปปรึกษาการรักษาพยาบาล ประชาชนยังไม่พอใจในความสามารถทำอะไรๆ ในแต่ละวัน

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการออกกำลังกายเป็นประจำ รับประทานอาหารให้ครบทั้ง ๕ หมู่ อารมณ์ดีด้วยการรักษาศีล ๕ หรือปฏิบัติธรรม ควรทำให้ร่างกายแข็งแรง สามารถทำงานได้ และให้ยอมรับความสามารถในการทำอะไรมากขึ้น ในแต่ละวัน

ด้านจิตใจ : ประชาชนไม่มีสมาธิในการทำงานต่างๆ ประชาชนไม่พอใจในความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ ควรฝึกนั่งสมาธิเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดสมาธิในการดำเนินชีวิตตลอดเวลา ควรสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และพอใจในความสามารถของตนเอง

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม : ประชาชนไม่กล้าแสดงออกในทางที่ดี ในที่สาธารณะ ประชาชนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่คนอื่นที่มาขอความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้ทุกคนกล้าแสดงออกในทางที่ดีในที่สาธารณะ ควรฝึกเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่นในสังคมที่มาขอความช่วยเหลือ

ด้านสิ่งแวดล้อม : ประชาชนยังเดือดร้อนไม่สามารถใช้บริการสาธารณสุขได้เมื่อมีความจำเป็น ประชาชนได้รับการพักผ่อนคลายเครียดไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการกระจายบริการสาธารณสุขไปทุกแห่งอย่างทั่วถึง ควรจัดกิจกรรมสันทนาการ และจัดกิจกรรมในเวลาว่าง เพื่อร่างกายจะได้พักผ่อนคลายเครียด

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยจะอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

จากการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อภิปรายผลได้ดังนี้

๑) **ด้านร่างกาย** พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ว่าการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการ มีระดับสูงสุด (๔.๔๔) รองลงมา คือ มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน) (๔.๔๓) จำเป็นต้อง

ไปรับการรักษาพยาบาล เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน (๔.๔๒) พอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมา (๔.๔๑) และที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ รู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน (๔.๓๗) แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อานาจ เจริญสุข**^๑ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัยข้าราชการตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตข้าราชการตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์ ในเรื่องสถานที่ออกกำลังกาย การออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ การดูแลเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาเมื่อเจ็บป่วย การรักษาพยาบาล เบื้องต้นจากหมวดพยาบาล การสนับสนุน ยานพาหนะ รับ-ส่ง ไปยังโรงพยาบาล เมื่อเจ็บป่วย อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่มีการจัดกิจกรรมนันทนาการ จัดแข่งขันกีฬาภายในศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์

๒) ด้านจิตใจ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๔๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ข้อ ข้อที่ารู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) (๔.๖๓) และรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย (๔.๕๙) อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ ข้อที่ารู้สึกไม่เต็มใจ เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล (๔.๔๙) รู้สึกพอใจในความสามารถของตนเอง (๔.๔๓) และที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ มีสมาธิในการทำงานต่างๆ (๔.๓๙) แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชลิตา มานะวรพงศ์**^๒ ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านความพอใจในชีวิต สมาธิในการทำงาน อย่างไรก็ตาม

^๑ อานาจ เจริญสุข, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการตำรวจศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๒ ชลิตา มานะวรพงศ์, “การประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาการให้บริการจิตเวช เพื่อแก้ไขสุขภาพจิตของประชาชน และควรเสริมสร้างสุขภาพจิต โดยสนับสนุนและพัฒนาสมรรถภาพทางใจที่ดีให้เด็ก เยาวชน ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อสุขภาพจิตที่ดี เพื่อลดความรู้สึกเหงา หดหู่ สิ้นหวัง ความวิตกกังวล และทำให้รู้สึกว่าคุณค่าชีวิตมีความหมายมากขึ้น

๓) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๓๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ข้อ ข้อที่ว่าถูกผู้อื่น (นักปกครอง/ผู้มีอิทธิพล) ครอบงำชีวิต มีระดับสูงสุด (๔.๘๐) และพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา (๔.๕๒) อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ ข้อที่ว่าพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ (๔.๓๔) กล้าแสดงออกในทางที่ดีในที่สาธารณะ (๔.๑๓) และ สามารถให้ความช่วยเหลือแก่คนอื่นที่มาขอความช่วยเหลือ (๓.๘๙) แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุทธิพงศ์ บุญผดุง**^๓ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ ๑)” พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างมากและเป็นด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ จากการศึกษาอภิปรายได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว มิตรสหายและเพื่อนบ้าน

๔) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๔.๔๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ข้อ ข้อที่ว่าบริเวณที่อยู่อาศัยของท่านมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีระดับสูงสุด (๔.๕๙) พอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ (๔.๕๘) และรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน (๔.๕๔) อยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ ข้อที่ว่ามีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด (๔.๓๐) และ พอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น (๔.๐๒) แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัตนาวดี**

^๓ สุทธิพงศ์ บุญผดุง, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ ๑)”, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔).

จุละยานนท์^๔ ได้วิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวาน: กรณีศึกษาโรงพยาบาลนครชัยศรี” พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมนั้น เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สภาพที่อยู่อาศัย การเงิน การรับข้อมูลข่าวสาร การคมนาคม ซึ่งพบว่าในกลุ่มผู้ป่วยที่ศึกษาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี(๗๔.๓๓ คะแนน) อาจสืบเนื่องมาจากโรงพยาบาลนครชัยศรีตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ทำให้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ความปลอดภัยในทรัพย์สิน สภาพที่อยู่อาศัย การรับข้อมูลข่าวสาร การคมนาคม อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เป็นสังคมเมือง ผลของคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยด้านสิ่งแวดล้อมจึงอยู่ในเกณฑ์ที่ดีด้วย

๕.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรักษาศีล ๕ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ฐิติรัตน์ รักษ์ใจตรง**^๕ ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการใช้อานาปานสติภาวนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเสถียรธรรมสถาน” งานวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาเอกสารด้วยการศึกษาหลักคำสอนในพระไตรปิฎก และคัมภีร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ ๒ การศึกษาวิจัยการใช้อานาปานสติภาวนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเสถียรธรรมสถาน และการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการใช้อานาปานสติภาวนา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเสถียรธรรมสถาน ซึ่งฝึกสอนโดยแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด ผลการวิจัย พบว่า อานาปานสติภาวนาหรืออานาปานสติสมาธิ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญมากกว่าวิธีเจริญสมาธิอื่นๆ อานาปานสติเมื่อทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อความดับ เพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน ซึ่งพระอรรถกถาจารย์ท่านได้ขยายความ อานาปานสติเป็นยอดแห่งกรรมฐาน เป็นภูมิธรรมแห่งมโนการของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพุทธบุตรที่เป็นมหาบุรุษเท่านั้น การศึกษาผู้ที่เข้าฝึกการใช้อานาปานสติภาวนาเพื่อพัฒนาชีวิตของเสถียรธรรมสถาน ฝึกสอนโดยแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด การเปรียบเทียบคะแนนของพฤติกรรมก่อนและหลังการฝึก

^๔ รัตนาวดี จุละยานนท์, “คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวาน: กรณีศึกษาโรงพยาบาลนครชัยศรี”, วิทยานิพนธ์เกศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕).

^๕ ฐิติรัตน์ รักษ์ใจตรง, “ศึกษาการใช้อานาปานสติภาวนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเสถียรธรรมสถาน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

ปฏิบัติอานาปานสติภาวนา เมื่อได้รับการฝึกอานาปานสติภาวนา จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในเกือบทุกด้าน เช่น คะแนนการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวของผู้ปฏิบัติ ก่อนการปฏิบัติ = ๔.๐๓ หลังการปฏิบัติ = ๔.๕๖ คะแนนกลุ่มพฤติกรรมการให้อภัยผู้อื่น ที่ทำร้ายร่างกาย หรือด่าว่าเสียดสีทางวาจา ก่อนการปฏิบัติ = ๒.๘๐ หลังการปฏิบัติ = ๔.๐๘ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า หลังจากได้รับการฝึกปฏิบัติอานาปานสติภาวนา ผู้ปฏิบัติสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตดีขึ้น ผลงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าในฐานะที่เราเป็นพุทธศาสนิกชน สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติตนตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ให้ถึงพร้อม ทั้งการศึกษาด้านปริยัติ ปฏิบัติ และรับผลจากการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอันจะนำมาซึ่งความสุขต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและมวลมนุษยชาติ

๕.๒.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

๑) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความเป็นชายและหญิงมีความรู้สึกรู้สึกนึกคิด มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บวร วิเศษสุนทร**^๖ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

๒) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีอายุน้อยหรือมีอายุมาก จะเป็นวัยไหนก็ตาม

^๖ บวร วิเศษสุนทร, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐).

ช่วงอายุไม่มีผลระดับความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อาจพล วงศ์บุษราคัม**^๗ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการกรมชลประทานที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

๓) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นเป็นเรื่องส่วนบุคคลไม่เกี่ยวกับสถานภาพสมรส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธราพงษ์ มะละคำ**^๘ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กรณีศึกษา: นายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์” ผลการวิจัยพบว่า นายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์ ไม่แตกต่างกัน

๔) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมทางจริยธรรมการรักษาศีล ๕ ต่างกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พงศ์ธร พันลึกเดช**^๙ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การและคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กรมราชองครักษ์ กระทรวงกลาโหม” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การโดยรวมอยู่ในระดับมาก และองค์ ประกอบทั้ง ๗ มิติ พบว่า มิติที่ข้าราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มิติโครงสร้าง องค์การ มิติ ความเสี่ยงภัย และการรับความเสี่ยงภัย มิติมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมิติความท้าทายและความรับผิดชอบ ส่วนมิติที่ข้าราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มิติความอบอุ่น และการสนับสนุน มิติความขัดแย้ง และมิติการให้รางวัลและการ

^๗ อาจพล วงศ์บุษราคัม, “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^๘ ธราพงษ์ มะละคำ, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนายทหารชั้นประทวน กรณีศึกษา: นายทหารชั้นประทวนในกองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖).

^๙ พงศ์ธร พันลึกเดช, “การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การและคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กรมราชองครักษ์ กระทรวงกลาโหม”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔).

ลงโทษ ส่วนข้าราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และองค์ประกอบทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม ด้านการพัฒนาความสามารถของข้าราชการ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านธรรมาภิบาลในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหน่วยงานส่วนอื่นๆ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ พบว่า ข้าราชการที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพต่างกัน ลักษณะงานที่ไม่ต้องแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน มีความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจเพียงพอ มีผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รพี สว่างผ่อง**^{๑๐} ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๖) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีรายได้มากก็จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประทุมพร พลายเมือง**^{๑๑} ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลทำให้ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้

๗) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

^{๑๐} รพี สว่างผ่อง, “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๓).

^{๑๑} ประทุมพร พลายเมือง, “การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาสังคมเพื่อการพัฒนา: สถาบันราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๖).

ทางศาสนาเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมหรือเข้าร่วมเป็นบางครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ มหังสา^{๑๒} เป็นรายงานที่เสนอการวิจัยให้กับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เรื่อง “ทัศนคติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีลห้าของชาวพุทธ” พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับศีลห้าของชาวพุทธมีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนครั้งที่ไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา สำหรับแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับศีลห้าของชาวพุทธมีความแตกต่างกันตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนครั้งที่ไปวัด หรือร่วมกิจกรรมทางศาสนา และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีลห้า

๕.๒.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน หมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ด้านร่างกาย : ประชาชนมีการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ ต้องไปรับการรักษาพยาบาล ประชาชนยังไม่พอใจในความสามารถทำอะไรๆ ในแต่ละวัน

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการออกกำลังกายเป็นประจำ รับประทานอาหารให้ครบทั้ง ๕ หมู่ อารมณ์ดีด้วยการรักษาศีล ๕ หรือปฏิบัติธรรม ควรทำให้ร่างกายแข็งแรง สามารถทำงานได้ และให้ยอมรับความสามารถในการทำอะไรๆ ในแต่ละวัน

ด้านจิตใจ : ประชาชนไม่มีสมาธิในการทำงานต่างๆ ประชาชนไม่พอใจในความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ ควรฝึกนั่งสมาธิเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดสมาธิในการดำเนินชีวิตตลอดเวลา ควรสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และพอใจในความสามารถของตนเอง

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม : ประชาชนไม่กล้าแสดงออกในทางที่ดี ในที่สาธารณะ ประชาชนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่คนอื่นที่มาขอความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้ทุกคนกล้าแสดงออกในทางที่ดีในที่สาธารณะ ควรฝึกเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่นในสังคมที่มาขอความช่วยเหลือ

ด้านสิ่งแวดล้อม : ประชาชนยังเดือดร้อนไม่สามารถใช้บริการสาธารณสุขได้เมื่อมีความจำเป็น ประชาชนได้รับการพักผ่อนคลายเครียดไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการกระจายบริการสาธารณสุขไปทุกแห่งอย่างทั่วถึง ควรจัดกิจกรรมสันทนาการ และจัดกิจกรรมในเวลาว่าง เพื่อร่างกายจะได้พักผ่อนคลายเครียด

^{๑๒} สุวัฒน์ มหังสา, "ทัศนคติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีลห้าของชาวพุทธ", งานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๒).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เมื่อจังหวัดสระบุรีมีความตระหนักและมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมแห่งความสุข ควรจะมีมาตรการดำเนินการและมีการรณรงค์ อย่างจริงจังโดย

๑) วัด หรือองค์กรทางพระพุทธศาสนาควรจัดรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมหรือสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ให้มากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะให้พุทธศาสนิกชน ได้หันมาให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาปฏิบัติตามศีล ๕ อย่างจริงจังเพื่อความสงบสุขสันติสุขอย่างแท้จริง

๒) หน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือสถาบันการศึกษา คณะสงฆ์ วัดต่างๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีการรักษาศีล ๕ กันมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง และอบายมุขให้ลดน้อยลง

๓) ควรส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาในเรื่องของศีล และทราบถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล ส่งเสริมให้เยาวชนมีการเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตร เอาจริงและเข้มงวดกับการจัดระเบียบสังคม ปรามอบายมุขทุกรูปแบบ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และควรอบรมศีลธรรมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน และควรรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

๒) ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่าง และชักชวนให้ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

๓) ประชาชนควรเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อย่างสม่ำเสมอ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่รักษาศีล ๕ เปรียบเทียบกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่รักษาศีล ๕ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติธรรม

๒) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓) ควรศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้าง และขนาดใหญ่ขึ้น อาจเป็นระดับจังหวัด ระดับประเทศ หรือเป็นหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน